

מדינת ישראל

משרד המשפטים

ייעוץ וחקיקה

ירושלים : ט"ו סיון תש"פ
07 יוני 2020
תיקנו : 803-98-2013-000138
סימוכין : 803-99-2020-036803

לכבוד
מר אבירם אלון, מנכ"ל
התאחדות בעלי אולמות וגני אירועים

שלום וברכה,

הנדון : השפעת הקורונה על קיום אירועים - סירוב בעלי אולמות להשבת שיקים ללקוחות

על דעת המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (משפט אזרחי) אבקש לפנות אליכם כדלקמן :

- בשיחות שקיימנו עמכם בחודש האחרון בנוגע לסוגיות העולות אגב השלכות משבר הקורונה על החוזים שבין הלקוחות לבין בעלי האולמות, הסתבר כי קיימים קשיים רבים שאותם חווה השוק. בשיחותינו פירטתם את צרכי השוק ואת המורכבות שעומדת בפני בעלי האולמות. נציין כי במקביל לשיח עמכם, קיבלנו פניות ממזמיני אירועים המצויים, גם הם לדבריהם, במצוקה קשה.
- בעצם ימים אלה אנו בוחנים את הנושא לעומקו במטרה לבדוק האם וכיצד ניתן להציע הסדר כלשהו שיאפשר מיתון השפעת המשבר על היחסים החוזיים בין בעלי האולמות ובין מזמיני האירועים.
- בשיחותינו עדכנו אתכם בדבר פניות מטרידות בנוגע לפרקטיקות שחלק מסוים ומוגבל, ככל הנראה, מבעלי האולמות נוהג לפיהן ושעשויות לפגוע יתר על המידה ולגרור להחרפה ביחסים בין בעלי האולמות לבין מזמיני האירועים. פניות אלה הגיעו אלינו מהרשות להגנת הצרכן ולסחר הוגן ומהמועצה הישראלית לצרכנות. מן הפניות מסתבר כי ישנם מקרים שבהם בעלי האולמות מפקידים שיקים, שניתנו כתשלומים עתידיים עבור אירועים שבסופו של יום לא קוימו, וכן מוסיפים להחזיק שיקים של לקוחותיהם מתוך כוונה לפרוע אותם כאשר יגיע זמן פירעונם בעתיד, וזאת חרף העובדה שהאירוע לא התקיים. לאחר שבחנו נקודה זו, אנו סבורים, כי מעשים אלה הם בעייתיים עד מאוד

משפטית כמפורט להלן. נודה על העברת עמדתנו זו לחברי ההתאחדות ולבעלי אולמות וגני אירועים אחרים, ככל שאתם מוצאים לנכון.

4. כידוע, החל מסוף פברואר החלה המדינה להתמודד באופן משמעותי עם התפשטותה של מגיפה הנגרמת בידי נגיף הקורונה. בסמוך לאחר מכן נקבע בתקנות לשעת חירום, כי לא ניתן לקיים אירועים כלל, ומשכך אירועים רבים שנקבעו לתאריכים שונים בחודשים העוקבים למועד האמור בוטלו. עם זאת, נמצא מפניות שהגיעו לידיעתנו כאמור, כי חלק מבעלי האולמות הפקידו שיקים של לקוחות ביחס לאירועים שאמורים היו להתקיים ולא קוימו או הודיעו על כוונתם להפקיד את השיקים. מחלק מהפניות עולה, כי יש מקרים שבעלי האולמות החליטו באופן חד צדדי שהאירוע יתקיים במועד אחר ודרשו להפקיד את השיקים.

5. נבקש לציין כי ככלל, לקוח שמשך את השיק לטובת בעל האולם עשה כן בהתאם לעסקת היסוד בין הצדדים ומתוך צפייה שהחובה יקיים. מבחינת דיני השטרות, אמנם השיק מגלם בחובו התחייבות חוזית נפרדת מצד מושך שיק לשלם את הסכום הנקוב בו ועליו אף חלים דינים נפרדים לעומת עסקת היסוד, אולם השיק לא ניתן בחלל ריק ולא ניתן לנתקו לחלוטין מעסקת היסוד. השיק אינו נושא עמו בהכרח זכות מוחלטת לפירעונו. במקרים שבהם השיק יבוטל על ידי הלקוח, עשויות לעמוד להגנתו נגד בעל האולם טענות הגנה הנובעות מהפרת עסקת היסוד שנערכה ביניהם. הלקוח יוכל לטעון להגנתו ל"כשלון תמורה מלא", כאשר ככלל, חזקת התמורה המעוגנת בפקודת השטרות לא תעמוד בהקשר זה לטובת בעלי האולמות שכן התמורה (האירוע) לא סופקה.

6. בנוסף לאמור, על מערך היחסים החוזי בין בעל האולם והלקוח, חלה חובת תום הלב אשר חולשת גם על שלב קיום החובה ועל הזכויות הנובעות ממנו. הפקדה של שיקים שניתנו כנגד שירות שמעולם לא סופק ומסיבות שאינן תלויות בלקוח (הגם שאף אינן תלויות בבעל האולם), עשויה לעלות לכדי התנהגות בחוסר תום לב וגם מן הטעם הזה היא מעוררת קשיים משמעותיים מאוד.

7. מהאמור עולה כי אין בעל האולם רשאי לעשות דין לעצמו ולהפקיד את השיקים מבלי שתהיה הסכמה בין הצדדים בדבר התאמת החובה לנסיבות המשתנות, שמכוחה יופקד השיק בהסכמתו של הלקוח. קיומו של אמצעי תשלום בידו של צד אינו מעניק לגיטימציה לשימוש בו. כאמור, במקרה של "כישלון תמורה מלא", ללקוח זכות לבטל את השיק, והוא גם יכול להגיש התנגדות לגביית השיק.

8. לאחר כל זאת, אנו סבורים כי הדבר הנכון הוא לנסות ולהגיע בהידברות משותפת להסכמה בדבר המשכו של החובה ככל שניתן, במועד ובתנאים שיוסכמו על ידי הצדדים. אם הצדדים לא יצליחו להגיע להסכמה, ראוי לכל הפחות כי יסכימו על התנאים לסיומו של החובה בהתאם לזכויותיהם לפי הדין.

9. לפיכך אנו קוראים לבעלי האולמות להימנע מלנקוט דין עצמי ולהפקיד שיקים באופן חד צדדי בגין אירועים שלא יצאו לפועל, ותחת זאת, ליזום הידברות אמתית עם הלקוחות על מנת להגיע להסכמות ולפתרונות מאוזנים והוגנים לשני הצדדים. אנו תקווה כי יוזמה שכזו תמנע סכסוכים מיותרים ותמתן את השפעות המשבר על הענף.

אנו מודים לכם על עזרתכם ונקווה להמשך שיח פורה.

בברכה

עו"ד רני נויבואר

ראשת אשכול (אזרחי)

העתק:

לשכת היועץ המשפטי לממשלה

מר ארז קמיניץ, משנה ליועץ המשפטי לממשלה (משפט אזרחי)

חנה וינשטוק- טירי, יועמ"ש הרשות להגנת הצרכן והסחר ההוגן

הילה דוידוביץ, ממונה, ייעוץ וחקיקה (משפט אזרחי)

ליאת שטרק, ממונה, ייעוץ וחקיקה (משפט אזרחי)

ד"ר דליה שיליאן, מנהלת אגף מו"פ, הרשות להגנת הצרכן והסחר ההוגן

חברי הצוות לבחינת השלכות המשבר על קיום חוזים